

K malakologické charakteristice mokřadů Kokořínska

Malacological characteristics of wetlands in the Kokořín Area

Vojen Ložek

Nušlova 55/2295, CZ-13000 Praha 13, Stodůlky – Nové Butovice, Česká republika

Krom rozlehlých mokřadů chráněných dnes v přírodních rezervacích Kokořínský důl a Mokřady horní a dolní Liběchovky je v CHKO Kokořínsko řada dalších mokřadů menší rozlohy, z nichž některé rovněž hostí reliktní druhy plžů, zatímco jiné jen běžnou vlhkomilnou malakofaunu (srov. LOŽEK 1996). Uvedený rozdíl je dobře patrný z kvantitativních snímků malakocenoz dvou chráněných mokřadních ploch zkoumaných v roce 2002: PP Pod Hvězdou na samém severním okraji Polomených hor pod horou Vlhoštěm (čtverec 5352d) a vstavačová louka pod osadou Blatečky v PP Prameny Pšovky (čtverec 5553b) ve střední části CHKO. Oba hrabankové vzorky byly odebrány 23. 5. 2002 v době květu vstavače májového. Výsledky jejich kvantitativního rozboru shrnují následující seznamy (čísla značí počet exemplářů daného druhu zachycených ve vzorku).

PP Pod Hvězdou

<i>Carychium minimum</i>	143
<i>Carychium tridentatum</i>	60
<i>Succinea putris</i>	11
<i>Cochlicopa lubrica</i>	9
<i>Columella edentula</i>	4
<i>Vertigo antivertigo</i>	1
<i>Punctum pygmaeum</i>	4
<i>Vitrina pellucida</i>	7
<i>Semilimax semilimax</i>	2
<i>Perpolita hammonis</i>	19
<i>Aegopinella pura</i>	16
<i>Zonitoides nitidus</i>	3
<i>Euconulus fulvus</i>	2
<i>Alinda biplicata</i>	5
<i>Monachoides incarnatus</i>	2
<i>Cepaea hortensis</i>	2
<i>Pisidium casertanum</i>	27

Blatečky, mokřadní louka(PP Prameny Pšovky)

<i>Galba truncatula</i>	35
<i>Carychium minimum</i>	198
<i>Succinea putris</i>	10
<i>Cochlicopa nitens</i>	10
<i>Vertigo antivertigo</i>	12
<i>Vertigo substriata</i>	4
<i>Vertigo angustior</i>	6
<i>Punctum pygmaeum</i>	21
<i>Perpolita hammonis</i>	8

<i>Zonitoides nitidus</i>	25
<i>Euconulus praticola</i>	
<i>Cepaea hortensis</i>	1
<i>Pisidium personatum</i>	71

Rozbor a komentář k výsledkům odběrů

V PP Pod Hvězdou je chráněna víceméně zamokřená louka při vyústění suché pískovcové rokle sbíhající z plošiny, na níž leží osada Hvězda. Půda je obohacena průsakem (seepage) z pramenů, střídají se plochy písčité s jílovitými, vegetace má převážně ráz blatouchových vlhčin s tužebníkem jilmovým. Měkkýší společenstvo je sice poměrně bohaté na druhy, ale v podstatě chudé na význačné mokřadní prvky, k nimž zde náleží *Carychium minimum*, *Succinea putris*, *Vertigo antivertigo* a *Zonitoides nitidus*, tedy běžné druhy zamokřených ploch, snad s výjimkou *V. antivertigo*, což je heliofilní obyvatel mokřých luk, dnes silně postižený jak melioracemi tak zarůstáním vysokou vegetací, jak ostatně ukazuje i jeho nepatrný podíl v celkovém počtu jedinců. Průvodní fauna již není výrazně mokřadní a pozůstává jak z euryekních druhů jako je *Cochlicopa lubrica*, *Punctum pygmaeum*, *Vitrina pellucida* nebo *Euconulus fulvus*, tak z druhů převážně lesních jako, *Semilimax semilimax*, *Aegopinella pura*, *Alinda biplicata*, *Cepaea hortensis* nebo *Monachoides incarnatus*, z nichž většina běžně proniká i na dostatečně krytá stanoviště v kulturní krajině. Zbytek jsou rovněž druhy s poměrně značným ekologickým rozpětím, většinou s vyššími nároky na vlhkost jako *Carychium tridentatum*, *Columella edentula* nebo *Perpolita hammonis*. Jde tedy o směs druhů schopných prospívat na poměrně široké škále biotopů s výjimkou ploch xerického rázu.

Vstavačová louka u Blateček vykazuje zcela jiné poměry: naprostou převahu mají význačné mokřadní druhy včetně kriticky ohrožené *Cochlicopa nitens*, vitálních populací 3 zástupců rodu *Vertigo* a *Euconulus praticola*. Pozoruhodný je vysoký podíl mokřadního druhu rodu *Carychium* – *C. minimum* za úplné absence *C. tridentatum* i lesních druhů zachycených ve snímku z mokřadu Pod Hvězdou. Jde tedy o význačný reliktní mokřad, který zasluhuje nejprísnější ochrany včetně pečlivého managementu (kosení), který je zde prováděn, jak bylo zjištěno i při odběru. Mokřady tohoto typu jsou dnes všestranně ohroženy, nehledě k tomu, že i původně u nás byly daleko méně zastoupené než mokřady odpovídající typu Pod Hvězdou, které donedávna byly poměrně běžné.

Summary

Two different types of molluscan communities from two wetland sites in the Protected Landscape Area of Kokořínsko (Central Bohemia) are described and analysed. The malacocoenosis from the seepage Pod Hvězdou consists of common wetland, catholic and woodland species without relict elements, whereas the *Orchis* meadow at Blatečky is characterized by endangered relict snails, such as *Cochlicopa nitens*, *Euconulus alderi* and both heliophilous *Vertigo* species – *V. angustior* and *V. antivertigo* as well as by the absence of the above woodland and catholic elements. For this reason the Blatečky meadow represents a relict habitat of high value from the viewpoint of nature conservancy.

Literatura

LOŽEK V., 1996: CHKO Kokořínsko ve světle výzkumu měkkýšů. – Příroda, AOPK, Praha, 7: 169–180.